

15

**Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
valtuutettu Päivi Storgårdin ym. talousarvioaloitteesta
ruotsinkielisestä psykiatrisesta hoidosta**

Pöydälle 20.05.2014

HEL 2014-001951 T 00 00 03

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Mielenterveyspalvelut järjestetään Helsingissä porrasteisesti siten, että tutkimukseen ja hoitoon ottamisessa sovelletaan valtakunnallisia ja paikallisesti sovittuja suosituksia perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työnjaosta. Aikuisten ensisijainen neuvonta-, arviointi- ja hoitopaikka on terveysasema, josta tarvittaessa ohjataan eteenpäin. Sosiaali- ja terveystyö ja erikoissairaanhoidon tarjoavat kaikkia mielenterveyden ja psykiatrian palveluja suomen kielen lisäksi myös ruotsin kielellä.

Ruotsinkielinen terveysasemapaikenne on keskitetty kolmelle ruotsinkieliselle tiimille, jotka toimivat Munkkiniemen, Myllypuron ja Viiskulman terveysasemien yhteydessä. Tiimit tuottavat hoidon tarpeen arvion ja neuvonnan puhelimitse sekä lääkärin ja hoitajan vastaanotolla ruotsinkielellä. Ruotsinkielisellä asukkaalla on oikeus valita, haluaako hän hoitoa yllä mainituilta asemilta vai muulta valitsemaltaan terveysasemalta. Valinnan helpottamiseksi sosiaali- ja terveystyön verkkosivuilla on terveysasemien työntekijöiden (lääkäreiden, hoitajien, sairaanhoitajien) kohdalle merkitty ”sv”, mikäli henkilöllä on hyvä ruotsin kielen suullinen taito.

Aikuisten psykiatrisen hoito

Kaikilla terveysasemilla annetaan apua mielenterveyden kriisitilanteissa sekä hoidetaan lieviä ja keskivaikeita mielenterveyden häiriöitä. Tarvittaessa terveysasemalääkäri ohjaa potilaan psykiatrian poliklinikalle.

Äkillisissä psykiatrisissa kriisitilanteissa potilas tai hänen läheisensä voivat ottaa yhteyttä psykiatrian poliklinikalle suoraan. Terveysaseman tai psykiatrian poliklinikan ollessa suljettuna, kiireellisissä mielenterveysongelmissa voi hakeutua terveyskeskuspäivystykseen. Kiireellisen psykiatrisen sairaalahoidon tarpeessa olevat aikuiset voivat hakeutua Auroran sairaalan päivystyksikköön.

Ruotsinkielisten aikuisten psykiatrinen avohoito tarjotaan sosiaali- ja terveysviraston Etelän psykiatria- ja päihdekeskuksen Etelän psykiatrian poliklinikan Kivelän toimipisteen ruotsinkielisessä työryhmässä. Myös muissa psykiatria- ja päihdekeskuksissa on valmius hoitaa äidinkielenään ruotsia puhuvia potilaita. Psykiatrissa ruotsinkielistä vuodeosastohoitoa voidaan antaa Auroran sairaalassa, mutta pyrkimyksenä on tarjota tätä hoitoa ensisijaisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) HYKS Psykiatriakeskuksen ruotsinkielisellä vuodeosastolla. Potilaat ohjataan sinne Auroran psykiatrisen päivystyksen kautta. Potilaiden äidinkieleen kiinnitetään nykyisin erityistä huomiota ja pääsy ruotsinkieliselle osastolle on nopeutunut (jonotusaika 0 - 10 vrk). Osaston muuttuminen suljetuksi osastoksi on parantanut erityisesti ruotsinkielisten potilaiden psykoosisairauksien hoitoa, sillä kyseessä on potilasryhmä, joka erityisesti hyötyy hoidosta omalla äidinkielellään. Joissain tapauksissa ruotsinkieliset potilaat toivovat voivansa asioida suomen kielellä ja tällaisissa tapauksissa toivetta noudatetaan.

Psykiatristen vuodeosastopaikkojen lukumäärän tulisi kansallisen Mieli 2009 -ohjelman mukaan olla asukasmäärään suhteutettuna 0,4 promillea, joka Helsingin ruotsinkielisen väestön osalta tarkoittaa 14 paikkaa, joten aloitteessa mainittu 70 paikan tavoite on ylimitoitettu. Pienen erillisen kieliryhmittäisten vuodeosaston ylläpito olisi kysynnän vaihtelun, toiminnan kehittämisen ja talouden kannalta vaikeaa. Tämä koskee myös päiväosastotoimintaa. Ruotsinkielisiä psykiatrisia asumispalveluja ei kilpailutuksen kautta ole saatu hankittua.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut ja psykiatrinen hoito

Lasten ja nuorten matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja tuottaa sosiaali- ja terveysvirasto terveysasemilla, neuvoloissa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, perheneuvolassa ja nuorisoasemilla, varhaiskasvatusvirasto omissa toimipisteissään sekä opetusvirasto koulukuraattorin ja koulupsykologin palveluin. Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja lapsille ja nuorille tarjoavat myös järjestöt. Erikoistason lasten ja nuorten psykiatrisista palveluista vastaa HUS eri avo- ja sairaalapalveluillaan. Kaikkia edellä mainittuja palveluja on saatavana myös ruotsin kielellä.

Asiakaslapsi tai -nuori ja hänen perheensä ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon toiseen palvelumuotoon hoidon porrastuksen yhtenäisen työnjaon mukaisesti. Kiireellisen psykiatrisen sairaalahoidon tarpeessa olevat alle 16-vuotiaat otetaan vastaan HUS:n Lastenklinikan päivystyksyksikössä. Uusi toimija lasten mielenterveyspalvelujen palveluketjussa on 2.5.2014 käynnistynyt Helsingin kaupungin lastenpsykiatrinen työryhmä, joka vastaa lastenpsykiatriasta

perustasolle palautuvien lasten jatkohoidosta. Työryhmässä työskentelee lastenpsykiatriin, myös ruotsinkielisen, lisäksi sosiaalityöntekijä, psykologi ja sairaanhoitaja. Lisäksi sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksessa on meneillään ruotsinkielisten nuorten mielenterveyspalvelujen tarvetta koskeva tutkimus, jonka tuloksia tullaan hyödyntämään palveluja kehitettäessä.

Palvelujen saatavuus

Ruotsinkielisten psykiatristen palvelujen saatavuutta, jonotusaikoja ja henkilökuntatilannetta seurataan jatkuvasti ja korjaavia toimenpiteitä toteutetaan tarvittaessa osana normaalia toimintaa. Haasteita aiheuttaa ruotsia äidinkielenään puhuvan henkilökunnan saatavuus.

Palvelujen riittävään tarjontaan ja oikeaan kohdentumiseen vaikutetaan koordinoimalla ruotsin kieltä osaavan henkilökunnan työtapoja ja sijoittumista. Lisäksi selvitetään uusia yhteistyömahdollisuuksia psykiatrian erikoissairaanhoidon kanssa, jolloin väestöpohjan laajenemisen kautta saattaa olla mahdollista laajentaa myös palveluvalikoimaa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan talousarvioehdotus vuodelle 2015 on laadittu kaupunginhallituksen antamaan menoraamiin, joka on 2 174 882 000 euroa. Ehdotus ei sisällä erillistä varausta ruotsinkielisten psykiatristen palvelujen järjestämiseen.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Palvelujen saaminen omalla äidinkielellä on kaikissa elämänkaaren vaiheissa tärkeää, koska se parantaa ymmärretyksi tuleamista. Varsinkin mielenterveyden ongelmissa ja arkaluontoisia henkilökohtaisia asioita käsiteltäessä tämä on hyvän hoitosuhteen edellytys. Omankielisten palvelujen puuttuminen sekä viiveet omankielisen hoidon piiriin pääsyssä voivat heikentää henkilön ja hänen läheistensä terveydentilaa ja hyvinvointia.”

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Päivi Storgård ja 16 muuta valtuutettua ovat tehneet talousarvioaloitteen rahoituksen varaamisesta ruotsinkielisen psykiatristen hoidon turvaksi ja kehittämiseksi.

Talousarvioaloitteesta on pyydetty sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle 3.6.2014 mennessä.

Aloite on esityslistan liitteenä.

Esittelijä

3.6.2014

Sotep/15

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Hanna-Leena Nuutinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42662
hanna-leena.nuutinen(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2014-001951 Storgård Päivi talousarvioaloite Kvsto 12.2.2014 asia
15